

Bijlage 2 Meldcodes van VWS/NIZW¹ en KNMG

De samenvattingen van de meldcode kindermishandeling van VWS/NIZW en van de KNMG zijn beide in deze bijlage afgedrukt. In beide meldcodes worden de stappen van handelen bij (vermoeden) van kindermishandeling uitgewerkt.

De meldcode van VWS/NIZW geldt voor alle beroepsgroepen en sectoren, die betrokken zijn bij de signalering en aanpak van kindermishandeling. In deze meldcode krijgt ook de organisatie waarin de professional werkt aandacht.

Sinds 4 september 2008 is een nieuwe meldcode kindermishandeling beschikbaar van de KNMG. De nieuwe Meldcode hanteert als uitgangspunt 'spreken, tenzij', tegenover het 'zwijgen, tenzij' van de oude Meldcode. Artsen hebben een zorgplicht voor kinderen die mogelijk schade door kindermishandeling kunnen oplopen. Van iedere arts wordt daarom verwacht dat hij spreekt voor het kind bij vermoedens van kindermishandeling (KNMG 2008). De meldcode kindermishandeling van de V&VN is in ontwikkeling.

Basiselementen meldcode VWS/NIZW

Algemeen

1. De beroepskracht draagt op basis van zijn kennis, ervaring en mogelijkheden een bijzondere en directe verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling, gezondheid en veiligheid van het kind (de minderjarige) met wie hij beroepshalve - direct of indirect - in aanraking komt.
2. Bij gebleken kindermishandeling draagt de beroepskracht zorg voor het zo spoedig mogelijk (doen) stoppen daarvan.
3. De beroepskracht is in staat signalen van kinderen en hun omgeving te duiden als mogelijke aanwijzingen voor kindermishandeling. Zijn kennis en deskundigheid hieromtrent houdt hij op peil door zelfstudie, bij- of nascholing.

Ontstaan van een vermoeden

4. De beroepskracht die op enigerlei wijze beschikt over aanwijzingen dat een kind (mogelijk) mishandeld wordt, onderneemt de noodzakelijke stappen die leiden tot het (doen) beantwoorden van de vraag of van kindermishandeling sprake is.
5. De beroepskracht legt schriftelijk vast alle aanwijzingen waaruit kan worden afgeleid dat een kind (mogelijk) wordt mishandeld.

Overleg

6. De beroepskracht bespreekt aanwijzingen waaruit kan worden afgeleid dat een kind mogelijk wordt mishandeld met (daartoe aangewezen) anderen binnen de instelling of binnen de beroepsgroep. Doelen van dit overleg zijn dat vastgesteld wordt:
 - a. of de waargenomen aanwijzingen door anderen worden herkend;
 - b. of anderen over aanvullende aanwijzingen beschikken;

¹ De meldcode NIZW heeft nog de oorspronkelijke benaming. NIZW is sinds 2007 Nji.

- c. of waargenomen aanwijzingen ook bij anderen leiden tot een vermoeden van kindermishandeling;
 - d. welke vervolgstappen noodzakelijk zijn;
 - e. hoe de taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot te nemen vervolgstappen worden verdeeld.
7. Voor de beroepskracht is het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) de aangewezen instantie voor het vragen van advies over het omgaan met een vermoeden van kindermishandeling. Na overleg met het AMK besluit de beroepskracht tot het ondernemen van de nodige vervolgstappen.
Telefoonnummer AMK: 0900 -123 123 0

Nader onderzoek

8. Zo mogelijk voert de beroepskracht - naar aanleiding van de aanwijzingen dat er sprake is van kindermishandeling - hierover een gesprek met het betrokken kind. Het instellingsprotocol beschrijft met betrekking tot het voeren van gesprekken met kinderen over (mogelijke) kindermishandeling:
- a. de voorwaarden;
 - b. de doelen;
 - c. de verantwoordelijkheden hiervoor binnen de instelling;
 - d. de wijze waarop en de omstandigheden waaronder deze gesprekken dienen plaats te vinden.
9. Zo mogelijk voert de beroepskracht - naar aanleiding van de aanwijzingen dat er sprake is van kindermishandeling - hierover een gesprek met de betrokken ouders/verzorgers. Het instellingsprotocol beschrijft met betrekking tot het voeren van gesprekken met ouders/verzorgers over (mogelijke) kindermishandeling:
- a. de voorwaarden;
 - b. de doelen;
 - c. de verantwoordelijkheden hiervoor binnen de instelling;
 - d. de wijze waarop en de omstandigheden waaronder deze gesprekken dienen plaats te vinden.

De beroepskracht die weet of op redelijke gronden vermoedt dat sprake is van kindermishandeling kan daarvan melding doen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. De beroepskracht kan onder vermelding van redenen anoniem blijven ten opzichte van het kind en het gezin dat hij bij het AMK voor onderzoek aanmeldt. Deze mogelijkheid geldt in principe niet voor beroepskrachten die met het betrokken gezin een hulpverleningsrelatie onderhouden gericht op verbetering van de opvoedingssituatie.

Hulp op gang brengen

10. De beroepskracht of zijn instelling schakelt het AMK en in overleg met het AMK eventueel anderen in wanneer de eigen mogelijkheden voor het ondernemen van adequate actie tekortschieten. Het instellingsprotocol beschrijft met betrekking tot het inschakelen van anderen:
- a. de voorwaarden;
 - b. de doelen;
 - c. de verantwoordelijkheden binnen en tussen de instelling(en);

- d. welke anderen ingeschakeld kunnen/dienen te worden;
 - e. de wijze waarop anderen ingeschakeld dienen te worden.
11. Indien het belang van het kind dit vereist schakelt de beroepskracht zonodig het AMK en in overleg met het AMK zonodig anderen in zonder medeweten en/of zonder toestemming van de ouders verzorgers. Het instellingsprotocol beschrijft daarbij:
- a. de voorwaarden;
 - b. de doelen;
 - c. de verantwoordelijkheden hiervoor binnen de instelling;
 - d. welke anderen ingeschakeld kunnen/dienen te worden;
 - e. de wijze waarop anderen ingeschakeld dienen te worden.
12. De beroepskracht draagt in het geval van een melding alle voor de verdere aanpak relevante gegevens die hem uit hoofde van de uitoefening van zijn beroep of functie ter beschikking staan schriftelijk over aan het AMK.

Meldplicht

13. De beroepskracht die werkzaam is in een instelling en die over aanwijzingen beschikt dat een bij die instelling werkzame andere persoon zich mogelijk schuldig maakt of heeft gemaakt aan kindermishandeling, stelt het bestuur daarvan onverwijld in kennis.

Bovenstaande verplichting (13) geldt voor zorgaanbieders en is vastgelegd in de **Wet op de Jeugdzorg**. De zorgaanbieder dient direct contact op te nemen met een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

Voor het onderwijs bestaat een **meldplicht en aangifteplicht bij seksueel misbruik en seksuele intimidatie** door een medewerker van de school. Het schoolbestuur dient in overleg te treden in met een vertrouwensinspecteur.

Meldcode KNMG inzake kindermishandeling (2008)

Samenvatting van de belangrijkste door een arts¹ te ondernemen c.q. te overwegen stappen in geval van (vermoedens van) kindermishandeling.

Algemene verantwoordelijkheid arts (art. 2)

- Iedere arts is alert op risicofactoren voor en signalen van kindermishandeling.
- Bij een vermoeden van kindermishandeling neemt de arts alle stappen die nodig zijn om duidelijk te krijgen of van kindermishandeling sprake is, wat daarvan de oorzaak is en hoe deze kan worden gestopt. Is sprake van kindermishandeling dan onderneemt de arts alle stappen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat deze daadwerkelijk wordt gestopt. De arts handelt daarbij volgens het in artikel 4 van deze meldcode opgenomen Stappenplan.
- Iedere arts hanteert de in zijn werksetting gebruikelijke instrumenten voor het beoordelen van de vraag of een letsel of situatie het gevolg kan zijn van kindermishandeling.

¹ Waar arts staat, kan ook verpleegkundige gelezen worden.

- Iedere arts beschikt over actuele kennis over de risicofactoren voor en signalen van kindermishandeling en is in staat om deze te herkennen.
- Iedere arts beschikt over voldoende vaardigheden om adequaat met (vermoedens van) kindermishandeling om te gaan.

Dossiervoering (art. 3)

- De arts houdt in het dossier van zijn patiënt zorgvuldig en objectief aantekening van (aanwijzingen voor) kindermishandeling, van de onderzoeken die met het oog daarop zijn gedaan, van de uitkomsten daarvan, van de inhoud van het overleg met collega's, andere beroepskrachten en/of instanties zoals het AMK, van het gegeven of voor het verstrekken van gegevens aan derden toestemming werd gevraagd en/of verkregen en van alle andere stappen die de arts in het kader van (het vermoeden van) kindermishandeling heeft ondernomen. Blijkt een vermoeden uiteindelijk onterecht, dan vermeldt de arts ook dat uitdrukkelijk in het dossier.

Melden (art. 4 en art. 5)

- Iedere arts die kindermishandeling vaststelt of vermoedt, handelt volgens het in artikel 4 van de meldcode opgenomen Stappenplan.
- De arts doet een melding in beginsel op naam, maar kan desgewenst anoniem blijven ten opzichte van het gezin waarover hij (zonder toestemming) informatie aan het AMK verstrekt, als dit noodzakelijk is in verband met de veiligheid van de cliënt of anderen, met de vertrouwensrelatie met het gezin waartoe het kind behoort of in verband met zijn eigen veiligheid. De arts gaat terughoudend om met de mogelijkheid van anonimiteit en vermeldt uitdrukkelijk waarom hij daarvan gebruik wil maken.

Informatie aan Bureau Jeugdzorg (art. 8)

- Naast het AMK verstrekt de arts ook aan andere personen werkzaam bij het Bureau Jeugdzorg gegevens over (een vermoeden van) kindermishandeling als dat noodzakelijk is om de kindermishandeling te stoppen of een vermoeden daarvan te laten onderzoeken.

Informatie aan andere betrokken professionals (art. 9)

- Een arts kan aan een andere bij het gezin betrokken hulpverlener of beroepskracht zonodig ook zonder toestemming informatie over (een vermoeden van) kindermishandeling verstrekken, indien en voor zover dat noodzakelijk is om een vermoeden verder te (laten) onderzoeken of om noodzakelijke hulp in verband met de veiligheid van het kind, op elkaar af te stemmen.

Contact Raad voor de Kinderbescherming (art. 10)

- Het AMK is de eerstelijns voorziening voor het doen van meldingen. Als echter sprake is van een situatie die zó acuut is dat onmiddellijk ingrijpen met een kindbeschermingsmaatregel noodzakelijk is, dan doet de arts zijn melding direct bij de Raad voor de Kinderbescherming.
- De arts informeert de ouders over zijn melding, tenzij dit niet mogelijk is in verband met de veiligheid van het kind of anderen, als redelijkerwijs gevreesd moet worden dat de arts het kind uit het oog zal verliezen of als de arts vreest voor zijn eigen veilig-

heid. De arts zet zijn melding ook door als de ouders, indien daarover geïnformeerd, daar bezwaar tegen maken.

- De arts die door de Raad wordt benaderd met een verzoek om informatie, verstrekt - eventueel ook zonder toestemming van betrokkenen - alle tot zijn beschikking staande informatie die noodzakelijk is om kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken.
- De Raad onderbouwt haar verzoek zodanig dat de arts kan bepalen welke gegevens relevant kunnen zijn voor het in lid 3 genoemde doel en welke niet.
- De arts verstrekt zijn informatie zo feitelijk mogelijk, bij voorkeur schriftelijk en onder de voorwaarde dat deze niet voor een ander doel wordt gebruikt dan waarvoor deze werd verstrekt.

Contact met politie/justitie (art. 11)

- In contacten met politie/justitie bewaart de arts in beginsel zijn beroepsgeheim en beroept zich op zijn verschoningsrecht. Waarheidsvinding alleen is onvoldoende grond voor doorbreking van het beroepsgeheim, niet tijdens een opsporingsonderzoek, niet tijdens een gerechtelijk vooronderzoek en niet ter terechtzitting.
- Het beroepsgeheim kan in de richting van politie of justitie alleen worden doorbroken indien en voor zover dat noodzakelijk is om gevaar voor de veiligheid van een kind af te wenden. Alvorens de arts zonder toestemming informatie verstrekt aan politie of justitie en dus zijn beroepsgeheim doorbreekt, raadpleegt hij zo mogelijk een collega. De arts stelt de ouders op de hoogte van de informatieverstrekking tenzij dit niet mogelijk is in verband met de veiligheid van het kind of anderen, of als redelijkerwijs gevreesd moet worden dat de ouders geen contact meer met de arts zullen houden.
- Dreigt er acuut gevaar voor de veiligheid of het leven van een kind, dan neemt de arts, naast een melding richting AMK of Raad voor de Kinderbescherming daarover onmiddellijk contact op met de politie. De ouders worden hiervan op de hoogte gesteld, tenzij dit niet mogelijk is in verband met de veiligheid van het kind of anderen, of als redelijkerwijs gevreesd moet worden dat de ouders geen contact meer met de arts zullen houden.